

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 13 listopada 2017 r.

Pozycja 73

POSTANOWIENIE z dnia 8 listopada 2017 r. Sygn. akt SK 30/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar – przewodniczący
Zbigniew Jędrzejewski
Michał Warciński
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz
Andrzej Zielonacki – sprawozdawca,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 listopada 2017 r., skargi konstytucyjnej A.K. o zbadanie zgodności:

art. 778¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) „w zakresie, w jakim przepis ten umożliwia nadanie tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi tej spółki, który złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy tej spółki i nie został likwidatorem tej spółki, w konsekwencji czego nie mógł wcześniej reprezentować spółki jawnej w postępowaniu, w którym wydano tytuł egzekucyjny przeciwko tej spółce”, z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) umorzyc postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W sporządzonej przez radcę prawnego skardze konstytucyjnej z 22 sierpnia 2016 r. (wniesionej do Trybunału 1 września 2016 r. – data prezentaty) A.K. (dalej: skarżący) wniósł o stwierdzenie niezgodności art. 778¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.) „w zakresie, w jakim przepis ten umożliwia nadanie tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej klau-

zuli wykonalności przeciwko wspólnikowi tej spółki, który złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy tej spółki i nie został likwidatorem tej spółki, w konsekwencji czego nie mógł wcześniej reprezentować spółki jawnej w postępowaniu, w którym wydano tytuł egzekucyjny przeciwko tej spółce”, z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji.

1.1. Skarga została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym:

Skarżący zawarł 22 lutego 2007 r. z inną osobą umowę spółki jawnej. W dniu 26 czerwca 2008 r. skarżący złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy spółki ze skutkiem na 31 grudnia 2009 r.

Ze względu na to, że w spółce było tylko dwóch wspólników, wspólnik skarżącego został likwidatorem spółki – wyłącznie uprawnionym do jej reprezentowania, co znalazło odzwierciedlenie w Krajowym Rejestrze Sądowym.

W dniu 12 marca 2015 r. wszczęto wobec skarżącego egzekucję na podstawie prawomocnego wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w W. (dalej: sąd rejonowy) ze stycznia 2011 r., zasądającego od spółki na rzecz jej wierzyciela kwotę 37 326,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od 4 października 2010 r. do dnia zapłaty oraz z kosztami procesu. Wyrok ten był zaopatrzony w klauzulę wykonalności przeciwko skarżącemu (i jego byłemu wspólnikowi) na podstawie postanowienia sądu rejonowego z grudnia 2014 r.

Na postanowienie z grudnia 2014 r. skarżący wniósł zażalenie, które Sąd Okręgowy w W. (dalej: sąd okręgowy) oddalił postanowieniem z czerwca 2015 r.

Pismem z 17 marca 2015 r. skarżący złożył sprzeciw od wyroku zaocznego ze stycznia 2011 r., jednocześnie wnosząc o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu oraz o zawieszenie rygoru natychmiastowej wykonalności nadanego temu wyrokowi.

Postanowieniem z lipca 2015 r. sąd rejonowy zawiesił rygor natychmiastowej wykonalności nadany wyrokowi zaocznemu ze stycznia 2011 r. i przywrócił skarżącemu termin do złożenia sprzeciwu.

W piśmie z 14 sierpnia 2015 r. wierzyciel (powód) wystąpił o odrzucenie sprzeciwu i utrzymanie wyroku zaocznego w mocy. Postanowieniem z grudnia 2015 r. sąd rejonowy uchylił swoje postanowienie z lipca 2015 r., odrzucił wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu od wyroku zaocznego oraz odrzucił sprzeciw skarżącego od tego wyroku.

Na to postanowienie z sierpnia 2015 r. skarżący złożył zażalenie, które sąd okręgowy oddalił postanowieniem z maja 2016 r.

1.2. Zdaniem skarżącego art. 77¹ k.p.c. narusza konstytucyjne prawo do sądu, zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego oraz zasadę państwa prawa, gdyż „aktualnie obowiązujący stan prawny oznacza, iż wspólnik spółki jawnej w likwidacji, który nie pozostaje z jakichkolwiek względów likwidatorem tej spółki, nie ma realnej i pełnej możliwości obrony swoich praw w postępowaniu sądowym. (...) Konstytucyjne prawo do sądu ma (...) gwarantować obywatelom dostęp do sądu, rozumiany jako możliwość przeprowadzenia pełnego, dwuinstancyjnego postępowania sądowego, które to postępowanie nie będzie się ograniczało jedynie do zbadania kwestii formalnych w postępowaniu klauzulowym, lecz będzie pełnym postępowaniem rozpoznawczym, w którym sądy obu instancji ocenią zasadność pozwu na gruncie właściwych przepisów prawa materialnego”.

2. Postanowieniem Trybunału Konstytucyjnego z 1 grudnia 2016 r., sygn. Ts 180/16 (OTK ZU B/2016, poz. 527) skardze konstytucyjnej nadano dalszy bieg, a zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 6 grudnia 2016 r. skarga została zarejestrowana pod sygn. SK 30/16.

3. W piśmie z 23 grudnia 2016 r. (znak: V.511.497.2016.BW) Rzecznik Praw Obywatelskich – na podstawie art. 28 pkt 9 w związku z art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157) – poinformował, że nie zgłasza udziału w postępowaniu.

4. W piśmie z 10 marca 2017 r. (znak: BAS-WPTK-2620/16), w imieniu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, stanowisko zajął Marszałek Sejmu, który wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: uotpTK), a na wypadek nieuwzględnienia tego wniosku – wniósł o orzeczenie, że art. 778¹ k.p.c. w zakresie, w jakim umożliwia nadanie sądowemu tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej w likwidacji klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi tej spółki, który złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy spółki, jest zgodny z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji, oraz o umorzenie postępowania w pozostałym zakresie na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 uotpTK.

5. Do dnia wydania niniejszego postanowienia Prokurator Generalny nie przedstawił stanowiska w sprawie.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 1 w związku z art. 23 pkt 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074; dalej: przepisy wprowadzające) 3 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: uotpTK) – z wyjątkiem art. 1-6 (które weszły w życie 20 grudnia 2016 r.) oraz art. 16-32 (które wejdą w życie 1 stycznia 2018 r.). W myśl art. 9 przepisów wprowadzających, do postępowań przed Trybunałem, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie uotpTK, stosuje się przepisy tej ustawy (ust. 1), zaś czynności procesowe dokonane w tych postępowaniach na podstawie dotychczasowych przepisów pozostają w mocy (ust. 2).

W związku z powyższym do postępowania zainicjowanego rozpatrywaną skargą konstytucyjną zastosowanie znajdują przepisy uotpTK.

2. W wyroku z 3 października 2017 r. w sprawie SK 31/15 (OTK ZU A/2017, poz. 62) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 778¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim dopuszcza nadanie przez sąd tytułowi egzekucyjnemu, wydanemu przeciwko spółce jawnej, klauzuli wykonalności przeciwko byłemu wspólnikowi tej spółki, niebędącemu już wspólnikiem w chwili wszczęcia postępowania w sprawie, w której wydany został tytuł egzekucyjny przeciwko spółce jawnej, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sentencja tego orzeczenia została opublikowana w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z 10 października 2017 r. pod poz. 1883 i – stosownie do art. 190 ust. 1 Konstytucji – ma moc powszechnie obowiązującą.

3. Zgodnie z art. 59 ust. 1 uotpTK Trybunał umarza na posiedzeniu niejawnym postępowanie m.in., jeżeli wydanie orzeczenia jest niedopuszczalne (pkt 2) lub zbędne (pkt 3).

Orzeczona w wyroku o sygn. SK 31/15 niekonstytucyjność art. 778¹ k.p.c. (w zakresie wskazanym w sentencji tego orzeczenia, który z kolei odpowiada zakresowi zaskarżenia w niniejszej sprawie) wpływa na prowadzone obecnie postępowanie. Odnośnie bowiem do kwestii badania zgodności zaskarżonego przepisu z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji zachodzi przesłanka *ne bis in idem*, uzasadniająca umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 uotpTK; natomiast w zakresie badania zgodności kwestionowanej regulacji z art. 2, art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji – przesłanka zbędności orzekania, uzasadniająca umorzenie na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 uotpTK.

Ponadto Trybunał zauważa, że skutkiem powołanego orzeczenia jest możliwość skorzystania przez skarżącego z instytucji przewidzianych w art. 190 ust. 4 Konstytucji i art. 401¹ k.p.c. oraz art. 417¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, ze zm.).

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.